

УДК: 37.04:083.97:378(0)

Н. М. АВШЕНЮК, канд. пед. наук, доцент
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН У країні
вул. М. Берлінського 9, м. Київ, 04060, Україна
nataliya.avshenyuk@gmail.com

СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СТУПЕНЕВИХ ПРОГРАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Анотація. Вивчено тлумачення різних типів транснаціональних ступеневих програм вищої освіти (спільних, подвоєних, поєднаних), що використовуються в документах міжнародних організацій та національних профільних міністерств різних країн світу. Узагальнено визначення ступеневих програм вищої освіти як одного з компонентів транснаціональної інституційної мобільності. Окреслено проблемні питання, пов'язані з їх реалізацією у межах транснаціонального освітнього простору. Визначено перспективи подальших досліджень нормативно-правового регулювання функціонування транснаціональної вищої освіти у розвинених англomовних країнах за умов глобалізації.

Ключові слова: транснаціональна інституційна мобільність програм, спільна ступенева програма, подвоєна ступенева програма, поєднана ступенева програма, кваліфікація, диплом.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Нині найбільш затребуваними й популярними серед університетів розвинених англomовних країн формами транснаціональної програмної мобільності є запровадження спільних (joint), подвоєних (double) та поєднаних (combined) навчальних програм, що, як правило, завершуються присудженням спільних або декількох кваліфікацій, ступенів і дипломів (degree programmes). Основним контекстуальним чинником розробки і запровадження університетами різних країн світу транснаціональних навчальних програм виступає насамперед посилення процесів інтернаціоналізації вищої освіти, що виявляється у створенні багатосторонніх університетських науково-дослідних мереж; заснуванні регіональних міжнародних організацій в галузі освіти; перегляді національних стратегій і програм інтернаціоналізації; співпраці нових стратегічних партнерів зі сфери бізнесу, торгівлі, імміграції й виробництва з представниками освіти, науки й технологій, міжнародних відносин. Іншим, не менш важливим фактором є зростання попиту на вищу освіту, що провокує зацікавленість у отриманні міжнародно визнаного диплому. Вагомим стимулом для запровадження транснаціональних навчальних програм також виступає підвищення репутації і рейтингу навчального закладу як міжнародної освітньої інституції, особливо у випадку співпраці з ВНЗ вищого статусного рівня. Така стратегія «побудови репутації» притаманна університетам як розвинених країн, так і тих, що розвиваються. Адже у випадку останніх, безпосередньо покращується якість їхніх навчальних програм, щоб відповідати високому рівню перших, і у такий спосіб утверджується національний акредитаційний процес у країнах, що розвиваються. Університети розвинених країн, як правило, зацікавлені у привабливості талановитих

студентів, які після завершення навчання стануть висококваліфікованими кандидатами на працевлаштування.

Проте міжнародні освітні організації виявили чимало проблемних питань, пов'язаних з узгодженням термінології щодо спільних і подвоєних ступеневих програм, визначення умов їх практичної реалізації різними типами провайдерів освітніх послуг, забезпеченням їх якості та визнанням кваліфікацій і ступенів, а також відповідністю термінів навчання, кредитних одиниць й компетентностей, отриманих під час навчання в декількох ВНЗ.

Формулювання мети статті. Мета статті полягає у вивченні різних тлумачень подвоєних і спільних освітніх програм, що використовуються в усьому світі; узагальненні визначень, що допоможе дати відповідь на проблемні питання, пов'язані з реалізацією спільних навчальних програм з присудженням ступенів вищої освіти в межах транснаціонального освітнього простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Спираючись на спеціальні дослідження, зокрема на аналітичні матеріали Європейської асоціації університетів «Розвиток спільних магістерських програм для Європи» (2002 р.), Консорціуму міжнародних подвоєних програм (Франція) «Спільні і подвоєні дипломи в межах загальноєвропейського простору вищої освіти» (2006 р.), Спостережувального центру за транснаціональною вищою освітою (Велика Британія) «Спільні і подвоєні ступеневі програми: проблемні питання» (2008 р.), Інституту міжнародної освіти (США) й Вільного Берлінського інституту (Німеччина) «Спільні і подвоєні програми в глобальному контексті» (2011 р.), вивчимо сутність явища програмної мобільності, розкриємо основні характеристики транснаціональних ступеневих навчальних програм та проаналізуємо статистичні дані.

Так, у аналітичних дослідженнях, ініційованих Європейською Комісією та Європейською асоціацією університетів, основними характеристиками транснаціональних навчальних програм визначено такі: 1) програми створюються і затверджуються обопільно декількома ВНЗ; 2) студенти з кожного ВНЗ проходять частину навчання в інших вишах-партнерах; 3) тривалість навчання студентів у ВНЗ-партнерах однакова; 4) тривалість навчання і отримані кредити й результати іспитів визнаються повністю й автоматично; 5) викладачі кожного ВНЗ викладають у ВНЗ-партнерах, спільно розробляють навчальні плани і створюють спільні екзаменаційні комісії; 6) після завершення програми студенти отримують державні дипломи кожного з ВНЗ-партнерів, а також неофіційний диплом або сертифікат, що присуджується спільно всіма навчальними закладами, долученими до реалізації навчальної програми [6].

Статистичні дані, отримані в результаті дослідження Інституту міжнародної освіти (США) й Вільного Берлінського інституту (Німеччина) «Спільні і подвоєні програми в глобальному контексті» (2011 р.) щодо наявних пропозицій навчальних програм 245 ВНЗ на освітньому ринку 28 країн (США - 60 респондентів, 24 %; Німеччина - 56 респондентів, 23 %; Франція - 36 респондентів, 15 %; Італія - 16 респондентів, 6,5 %; Австралія - 15 респондентів, 6%; Велика Британія - 11 респондентів, 4,5 %), свідчать, що найбільше транснаціональних навчальних програм створюється у галузі менеджменту й бізнес-освіти (47 %), зокрема в університетах Австралії, Німеччини та США. На другому місці знаходяться навчальні програми з інженерії (39,2 %), яких найбільше розроблено у Франції та

Італії. Третє місце належить навчальним програмам з соціальних наук (26,5 %), лідером з розробки яких є Велика Британія. За ними розташовуються програми з математики й інформатики, гуманітарних наук, комунікації, правознавства, агрономічних і педагогічних наук.

Результати дослідження також відображають чисельну перевагу запроваджених подвоєних ступеневих програм над спільними, оскільки 84 % респондентів пропонують подвоєні програми і лише 33 % - спільні. Географічний розподіл країн-лідерів з розробки спільних і подвоєних ступеневих програм представлено у табл. 1.

Таблиця 1.

Кількість ВНЗ, що запровадили спільні і подвоєні міжнародні програми [4, с. 10].

Місце ранжування	Країна - розробник спільних програм	Кількість	Країна - розробник подвоєних програм	Кількість
1	Франція	16	США	49
2	Німеччина	16	Німеччина	47
3	США	13	Франція	31
4	Італія	11	Італія	15
5	Австралія	6	Австралія	12
6	Канада	4	Велика Британія	10
7	Велика Британія	4	Фінляндія	9
8	Фінляндія	2	Канада	7
9	Швеція	2	Мексика	6
10	Бельгія	1	Нідерланди	3

При цьому дослідники стверджують, що більшість навчальних закладів, котра представлена 53 %, пропонує спільні і подвоєні програми на магістерському рівні, що майже вдвічі перевершує кількість ступеневих програм бакалаврського рівня - 28 %, яких, у свою чергу, вдвічі більше, ніж докторського рівня - 14 %. Країни-лідери із запровадження досліджуваних програм також надають перевагу магістерському рівню.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливо наголосити, що сьогодні саме Європа є лідером у організації розробки різних типів транснаціональних навчальних програм з часів підписання Болонської Декларації (1999 р.), в якій у межах шостої лінії дії підкреслюється необхідність «міжінституційного співробітництва, розвитку мобільності та інтегрованих навчальних, професійно-підготовчих і дослідницьких програм з метою утвердження європейського виміру вищої освіти» [8]. Річ у тім, що відповідно до основоположних документів Болонського процесу, зокрема Празького (2001 р.) й Берлінського (2003 р.) Комюніке, спільні програми з присудження ступенів вищої освіти розглядаються як основний інструмент для розвитку ЗСПВО і підвищення конкурентоспроможності європейської вищої освіти в усьому світі.

Закцентуємо, що для сприяння у формуванні ЗСПВО Європейським Союзом (ЄС) було створено низку спеціальних фінансованих проектних програм, зокрема «Erasmus-Mundus» з розробки транснаціональних навчальних програм і розвитку мобільності між європейськими університетами та «Atlantis Programme» для налагодження співпраці між університетами ЄС та США зі створення

транснаціональних програм у галузі вищої освіти і професійної підготовки. У межах останньої проектної програми діє підпрограма «Transatlantic (EU-US) Degree Programme», основним завданням якої є стимулювання розвитку багатосторонніх консорціумів, що складаються з декількох університетів з різних європейських країн та одного американського навчального закладу задля покращення академічної мобільності між двома регіонами та забезпечення взаємовизнання кваліфікацій і дипломів європейських й американських ВНЗ. Наприкінці першої декади XXI ст. у результаті роботи цієї підпрограми було створено вісім спільних і подвоєних навчальних програм в галузі географії і геології, менеджменту інформації, освіти і підготовки вчителів, інженерії, містобудування й планування.

Одним з найперших вагомих результатів програми «Erasmus-Mundus» стало запровадження класифікації наукових галузей для розробки транснаціональних навчальних програм в Європі й інших регіонах світу, а саме: агрономічні науки; архітектура, містобудування і регіональне планування; мистецтво і дизайн; менеджмент й бізнес-освіта; економічні науки й банківська справа; освіта і підготовка учителів; інженерія; географія і геологія; правознавство; гуманітарні науки; мовознавство і літературознавство; математика й інформатика; медицина, науки про здоров'я, фармакологія; природничі науки; соціальні науки; комунікація й медіа; інші дисципліни [7, с. 31].

Проте найскладнішою та найактуальнішою виявилася робота з обґрунтування й узгодження спеціальної термінології, насамперед формулювання чітких визначень спільних, подвоєних та поєднаних навчальних ступеневих програм. Адже огляд фахових літературних джерел, університетських веб-сторінок, аналітичних і статистичних доповідей та наукових статей свідчить про наявність великої кількості термінів, які використовуються для опису транснаціональних університетських програм, що завершуються присвоєнням ступенів вищої освіти. До переліку цих термінів входять, зокрема такі: спільні (joint, conjoint), подвоєні (double, dual), групові (multiple), поєднані, комбіновані (combined), трьох країн (tri-national), інтегровані (integrated), комплексні (collaborative), міжнародні (international), одночасні (concurrent, simultaneous), послідовні (consecutive), паралельні (parallel) і загальні (common) навчальні програми. Перераховані терміни мають різне значення в межах однієї країни та поза її межами, що у свою чергу суттєво ускладнює процедуру узгодження термінології й розробку загальновизнаної класифікації навчальних програм в міжнародному освітньому просторі. На думку експертів, для узгодження термінології необхідно з'ясувати, що виступає ключовим критерієм для формулювання визначення [2, с. 299].

Як правило, щоб не допустити плутанини у термінології, освітньо-наукові організації, державні органи і навчальні установи надають визначення термінів (дефініції), що використовуються у їхніх документах. Майже усі країни, які провадять активну діяльність у галузі транснаціональної вищої освіти, пропонують свої визначення транснаціональних навчальних програм, відповідно до їхньої освітньої політики, освітнього законодавства, наукових концепцій і мови. Це призвело до використання у науковому обігу безлічі визначень. Аналіз цих визначень свідчить про різноманітність основних понять і елементів, які використовуються для опису подвоєних і спільних ступеневих програм вищої освіти, а саме: кількість установ-партнерів; кількість присуджених кваліфікацій / виданих сертифікатів і

дипломів; термін навчання на програмі; організація програми; органи визнання кваліфікації і дипломів; число країн-учасниць.

У цілому ретельне вивчення матеріалів за темою дослідження показало, що існує два різних підходи до визначення спільних і подвоєних ступеневих програм: для першого ключовим поняттям є кваліфікація, отримана у результаті навчання на програмі, а для другого - безпосередньо особливості організації навчальної програми як такої.

Наприклад, у визначенні, запропонованому Президентом Консорціуму міжнародних подвоєних програм Ульріхом Шюле, використовується ключове поняття «кваліфікація» або «диплом», зокрема: «спільний ступінь - це один диплом, що видається двома або більше навчальними закладами, котрі пропонують інтегровані програми навчання. Один диплом (бакалавр, магістр, доктор наук) підписується ректорами всіх університетів-партнерів і визнається як еквівалент національних дипломів країн-учасниць. Натомість подвоєний ступінь складається з двох національно визнаних дипломів, виданих окремо кожним університетом, що беруть участь у інтегрованій навчальній програмі» [6, с. 3].

Міністерство освіти Фінляндії, а також багато інших освітніх установ, визначають подвоєні і спільні ступені з погляду особливостей організації навчальної програми. Наприклад, спільний ступінь означає навчальну програму, розроблену та організовану у співпраці двома або більше ВНЗ, і завершується присвоєнням одного спільного диплома. Подвоєний ступінь, у свою чергу, означає ступеневу програму, розроблену й організовану двома або декількома ВНЗ, що приводить до отримання двох дипломів - по одному від кожного ВНЗ-партнера [1].

Як бачимо, обидва представлені визначення розмежовують терміни, що означають спільні і подвоєні ступеневі програми. Проте, у визначенні, наведеному у «Лісабонській конвенції про визнання кваліфікацій» ЄС/ЮНЕСКО (2004 р.), використовується єдиний термін «спільний ступінь» (joint degree) як загальний, який може включати в себе декілька видів ступенів, що присуджуються співпрацюючими ВНЗ. У Конвенції зазначається, що під спільним ступенем розуміється «кваліфікація вищої освіти, присуджена спільно двома чи більше ВНЗ або спільно одним / декількома ВНЗ та іншими кваліфікаційними організаціями, на основі успішного завершення навчальної програми, розробленої та / або наданої декількома ВНЗ, можливо, також у співпраці з іншими установами. Спільний ступінь може бути присуджений як: 1) спільний диплом на додаток до одного або декількох національних дипломів; 2) спільний диплом, виданий установами, що пропонують навчальну програму, без супроводу національного диплома; 3) один або декілька національних дипломів, виданих офіційно як формальне підтвердження спільно наданої кваліфікації» [5, с. 4]. Варто наголосити, що саме це тлумачення використовується у переважній більшості документів ЄС, європейських освітніх державних і недержавних асоціацій, наукових дослідженнях європейських учених тощо.

Отже, на нашу думку, зазначені визначення відповідають конкретним умовам, у яких певні країни чи регіони їх застосовують, а це спричиняє непорозуміння у процесі визнання і підтвердження отриманих дипломів і кваліфікацій в різних країнах. Саме наявна неоднозначність у трактуванні ключових понять, таких, як спільна ступенева навчальна програма та спільний ступінь вищої освіти і спонукає науковців у сфері міжнародної освіти працювати над розробкою універсального набору визначень, які б полегшили ратифікацію угод про співпрацю та

взаєморозуміння при визнанні дипломів про вищу освіту і професійних кваліфікацій.

Одне із таких досліджень «Спільні і подвоєні ступеневі програми: проблемні питання» здійснено експертами британського Спостережувального центру за транснаціональною вищою освітою, у результаті якого запропоновано визначення трьох типів міжнародних ступеневих програм та розроблено їх типологію. Автори зазначають, що основним ключовим поняттям у їх визначенні є організація міжнародної ступеневої програми у співпраці, де термін «міжнародна» означає залучення декількох країн, термін «співпраця» означає тісне співробітництво між партнерськими ВНЗ у розробці навчальних планів, формуванні, організації та реалізації навчальних програм, а також у виробленні спільних вимог для присудження кваліфікацій [3, с. 15]. До них віднесені:

1. Спільна ступенева програма (joint degree programme) - «після завершення спільної ступеневої програми присуджується одна спільна кваліфікація як результат досягнення спільних програмних вимог, встановлених навчальними установами-партнерами». Характерною рисою цього виду транснаціональних програм є те, що тільки одна кваліфікація присуджується спільно установами-партнерами. Тривалість програми, як правило, не розширюється, і таким чином студенти мають змогу завершити спільну програму в такий же період часу як і будь-яку традиційну програму в одному з ВНЗ. Розробка та інтеграція курсу навчання коливається від програми до програми, але вона, зазвичай, включає в себе мобільність (фізичну або віртуальну) студентів, викладачів та змісту курсу. Важливо підкреслити, що переїзд студентів до країни-партнера для навчання або дослідницької роботи, зазвичай, не є вимогою для всіх спільних ступеневих програм. Річ у тім, що цінною альтернативою студентській мобільності виступають лекції запрошених іноземних професорів, дистанційні курси навчання, спільні віртуальні науково-дослідні проекти. У цілому найважливіша особливість спільної ступеневої програми полягає в тому, що кожен ВНЗ вносить у програму свої найкращі здобутки і що вона надає можливість студентам отримати навчальний і науковий досвід університетів, розташованих у різних країнах. Основна проблема спільних ступеневих програм, пов'язана із визнанням спільно присуджених кваліфікацій.

2. Подвоєна/групова ступенева програма (double/multiple degree programme) - «після завершення подвоєної ступеневої програми присуджується дві окремі еквівалентні кваліфікації як результат досягнення спільних програмних вимог, встановлених двома навчальними установами-партнерами». Групова ступенева програма по суті така ж, як і подвоєна ступенева програма, за винятком кількості присуджених кваліфікацій, а саме: «після завершення групової ступеневої програми присуджується три або більше окремих еквівалентних кваліфікацій як результат досягнення спільних програмних вимог, встановлених трьома або більше навчальними установами-партнерами». Назви ступенів бакалавра, магістра і доктора наук можуть відрізнятися в різних регіонах та навіть не існувати в деяких країнах. Тому для підтвердження еквівалентності подвоєного/групового ступеня використовують, як правило, критерії тривалості навчання та кваліфікаційних вимог. Тривалість періоду навчання на подвоєній/груповій ступеневій програмі, зазвичай, збільшена, на відміну від тривалості традиційної ступеневої програми задля задоволення вимог усіх партнерів, що беруть участь у таких програмах [4, с. 23]. Визнання кваліфікацій, отриманих за результатами навчання на подвоєних/групових



ступеневих програмах вважається простішим, ніж у випадку спільних ступеневих програм, оскільки кожен партнер-провайдер подвоєної/групової програми офіційно зареєстрований та ліцензований в своїй країні. А відтак, присуджені ступені й кваліфікації визнаватимуться у кожній країні як еквівалент зарубіжних.

3. Комбінована/поєднана ступенева програма (combined degree programme) - «комбінована ступенева програма присуджує дві різні кваліфікації на підставі послідовного виконання вимог, встановлених навчальними установами-партнерами». Комбіновані ступеневі програми набувають популярності на міжнародному ринку освітніх послуг. В основному такі програми передбачають отримання двох послідовних ступенів (бакалавр/магістр або магістр/доктор), що присуджуються за умови успішного завершення навчальних програм, як це передбачено всіма навчальними установами-партнерами, розташованими в різних країнах. У цьому випадку студенти завершують навчальний курс першого ступеня в одній країні, а програму другого ступеня - в іншій. Тривалість комбінованої ступеневої програми, як правило, довша, ніж у традиційній, але коротша, ніж якби два ступені здобувалися окремо.

Висновки результатів дослідження. Отже, аналіз особливостей запровадження транснаціональних ступеневих програм вищої освіти показав, що важливим чинником їх розповсюдження є визначення юридичної особи, яка нараховує кредити за освоєння студентами навчальної програми. Зважаючи на швидке розповсюдження програмної мобільності, можемо спрогнозувати подальші зміни у політико-стратегічних напрямках і регуляторних процедурах на національному, регіональному та міжнародному рівнях. А відтак, до питання, «хто зараховує кредити і присуджує кваліфікації», маємо додати, «хто акредитує провайдера» і «чи програма ліцензована сумлінними авторитетними агенціями». Однак ключовою проблемою постає визнання отриманої кваліфікації роботодавцем або іншим навчальним закладом у країні-споживачі освітніх послуг та будь-якій зарубіжній країні в цілому. Саме ця проблема, на переконання фахівців, є основоположним чинником розвитку транснаціональної вищої освіти, тому має вирішуватися на систематичній основі. Іншими не менш важливими проблемами постають такі: визнання інтелектуальних прав власності на розробку навчальних програм та супутніх навчально-дидактичних матеріалів; встановлення юридичних функцій та відповідальності навчальних закладів-партнерів щодо академічних,

Перспективи подальших розвідок. Зазначені проблеми ми розкриємо у наших подальших дослідженнях, присвячених нормативно-правовому регулюванню функціонування ТВО у розвинених англосовітських країнах за умов глобалізації.

Література

1. Development of International Joint Degrees and Double Degrees - Recommendation of the Ministry of Education [Electronic resource]. - Helsinki: Ministry of Education, 2004. - Mode of access: <http://www.minedu.fi/opm/koulutus/yliopistokoulutus/bologna/Jointdegrees_recommendations.pdf>.

2. Knight J. Doubts and Dilemmas with Double Degree Programs [Electronic resource] / Jane Knight // Revista de Universidad y Sociedad del Conocimiento (RUSC). - 2011, - Vol. 8, - № 2. - P. 297-312. - Mode of access: <<http://rusc.uoc.edu/ojs/index.php/rusc/article/view/v8n2-knight/v8n2-knight-eng>>.

3. Knight J. Joint and Double Degree Programmes: Vexing Questions and Issues: Report / Jane Knight // The Observatory on Borderless Higher Education. — 2008. — P. 15.

4. Obst D., Kuder M. Joint and Double Degree Programs in the Global Context: Report on an International Survey / Daniel Obst, Matthias Kuder, Clare Banks. - Institute of International Education, 2011. - P. 23.
5. Recommendation on the Recognition of Joint Degrees. Adopted by the Committee of the Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education in the European Region. - EC/UNESCO, 2004. - P. 4.
6. Schüle U. Joint and Double Degrees within the European Higher Education Area - Towards Further Internationalization of Business Degrees // U. Schtile // Consortium of International Double Degrees: Papers on International Business Education. - Paris, 2006. - P. 3-7.
7. Tauch C., Rauhvargers A. Survey on Master Degrees and Joint Degrees in Europe / Christian Tauch, Andrejs Rauhvargers. - European University Association, European Commission, 2002. - P. 31.
8. Zgaga P. Joint Degrees - Problems and Developments: A presentation at the ERASMUS-EUDORA meeting in Linz [Electronic resource], - 2004. - Mode of access: <http://see-educoop.net/education_in/pdf/joint-degrees-problems-and-develop-oth-enlt02.pdf>.

Н. Н. АВШЕНЮК, канд. пед. наук, старший научный сотрудник
Институт педагогического образования
и образования взрослых НАПН Украины,
ул. М. Берлинского 9, г. Киев, 04060, Украина
nataliy a.avshenyuk@gmail.com

СУЩЕСТВЕННЫЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРОГРАММ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В ТРАНСНАЦИОНАЛЬНОМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОСТРАНСТВЕ

***Аннотация.** Изучены толкования различных типов транснациональных программ высшего образования (совместных, двойных, объединённых), используемых в документах международных организаций и национальных профильных министерств разных стран мира. Обобщены определения программ высшего образования как одного из компонентов транснациональной институциональной мобильности. Определены проблемные вопросы, связанные с их реализацией в условиях транснационального образовательного пространства. Определены перспективы последующих исследований нормативно-правового регулирования функционирования транснационального высшего образования в развитых англоязычных странах в условиях глобализации.*

Ключевые слова: транснациональная институциональная мобильность программ, совместная программа высшего образования, двойная программа высшего образования, объединённая программа высшего образования, квалификация, диплом.

N. N. AVSHENYUK, PhD (pedagogical sciences), senior researcher
Institute of Pedagogical and Adult Education, NAPS of Ukraine
9 M. Berlynskoho Str., Kyiv, 04060, Ukraine
nataliya.avshenyuk@gmail.com

ESSENTIAL CHARACTERISTICS OF HIGHER EDUCATION DEGREE PROGRAMS WITHIN TRANSNATIONAL EDUCATION ENVIRONMENT

***Abstract** The interpretation of various types of transnational higher education programs (joint, double, combined) used in the documents of international organizations*



and national educational ministries of different countries has been studied. Definitions of higher education programs as a component of institutional transnational mobility have been generalized. In the result of the study it has been defined that: 1) programs are established and approved jointly by several universities; 2) students from each university are part of education in other universities partners; 3) the duration of training and received credits and examination results are recognized fully and automatically; 4) each university professor teaching at the partner university jointly develops curricula and establishes joint examination boards; 5) after completion of the program students receive state diplomas of each of the partner universities as well as informal diploma or certificate awarded jointly by all schools attached to the implementation of the curriculum. Two different approaches to identification of joint and double degree programs, based on qualification and curriculum, have been characterized. Problematic issues (recognition of intellectual property, rights for the development of curricula and related educational and teaching materials, establishing legal roles and responsibilities of partner institutions for academic, employment, appraisal, financial and administrative matters) related to their implementation in terms of transnational educational environment have been identified. Prospects of further research in legal and normative, regulation of transnational higher education functioning in developed English-speaking countries under the globalization have been determined.

Key words: internationalization of education, transnational higher education, developed English-speaking countries, transnational institutional mobility of programs, a joint degree program, a dual degree program, a combined degree program, qualification, diploma, accreditation.

Bibliography

1. Development of International Joint Degrees and Double Degrees - Recommendation of the Ministry of Education [Electronic resource], - Helsinki: Ministry of Education, 2004. - Mode of access: <http://www.mined.fi/opm/koulutus/yliopistokoulutus/bologna/Jointdegrees_recommendations.pdf>.
2. Knight J. Doubts and Dilemmas with Double Degree Programs [Electronic resource] / Jane Knight // Revista de Universidad y Sociedad del Conocimiento (RUSC). - 2011. - Vol. 8. - № 2. - P. 297-312. - Mode of access: <<http://rusc.uoc.edu/ojs/index.php/rusc/article/view/v8n2-knight/v8n2-knight-eng>>.
3. Knight J. Joint and Double Degree Programmes: Vexing Questions and Issues: Report / Jane Knight // The Observatory on Borderless Higher Education. - 2008. - P. 15.
4. Obst D., Kuder M. Joint and Double Degree Programs in the Global Context: Report on an International Survey / Daniel Obst, Matthias Kuder, Clare Banks. - Institute of International Education, 2011. - P. 23.
5. Recommendation on the Recognition of Joint Degrees. Adopted by the Committee of the Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education in the European Region. - EC/UNESCO, 2004. - P. 4.
6. Schtile U. Joint and Double Degrees within the European Higher Education Area - Towards Further Internationalization of Business Degrees / U. Schtile // Consortium of International Double Degrees: Papers on International Business Education. - Paris, 2006. - P. 3-7.
7. Tauch C., Rauhvargers A. Survey on Master Degrees and Joint Degrees in Europe / Christian Tauch, Andrejs Rauhvargers. - European University Association, European Commission, 2002. - P. 31.
8. Zgaga P. Joint Degrees - Problems and Developments: A presentation at the ERASMUS-EUDORA meeting in Linz [Electronic resource]. - 2004. - Mode of access: <http://see-educoop.net/education_in/pdf/joint-degrees-problems-and-develop-oth-enlt02.pdf>.